

Beszámoló a Munkaerőpiaci Alap 2003. évi költségvetésének teljesítéséről

Összefoglaló adatok

2003-ban a költségvetési törvény a Munkaerőpiaci Alap (MPA) bevételi előirányzatát 212 753,4 millió Ft-ban, kiadási előirányzatát ugyancsak 212 753,4 millió Ft-ban határozta meg. Az Alap GFS egyenlege ennek megfelelően nulla forint volt.

Az év folyamán végrehajtott előirányzat módosítások következtében az MPA 2003. évi bevételi és kiadási előirányzata egyaránt 217 405,4 millió Ft-ra nőtt, a GFS egyenleg nem változott.

A 2003. évi tényleges bevétel 220 746,4 millió Ft volt, amely 3 341,0 millió Ft-tal, 1,5%-kal volt magasabb a módosított előirányzatnál. A kiadás teljesítése 216 830,6 millió Ft-ot tett ki, ez az összeg 0,3%-kal, azaz 574,8 millió Ft-tal kevesebb volt a tervezettnél.

A GFS egyenleg a bevételek nagyobb összegű túlteljesítése, valamint a kiadások kismértékű elmaradása következtében 3 915,8 millió Ft volt.

Az MPA mérleg szerinti költségvetési tartaléka 2003. év folyamán 3 915,8 millió Ft-tal nőtt, így a 2003. december 31-i állapot szerinti összege 10 689,1 millió Ft-ról 14 604,9 millió Ft-ra emelkedett.

Az MPA egyes kiadási és bevételi előirányzatainak éves teljesítési mutatóit a következő táblázat tartalmazza.

A Munkaerőpiaci Alap bevételi és kiadási előirányzatai 2003. évi teljesítésének főbb mutatói

Bevételek	2003. évi tényleges bevételek	2003. évi tényleges bevételek a módosított előirányzat %-ában	Kiadások	2003. évi tényleges kiadások	2003. évi tényleges kiadások a módosított előirányzat %-ában
	milliárd Ft	%		milliárd Ft	%
Munkaadói járulék	146,2	101,4	Aktív eszközök	53,5	98,4
Munkavállalói járulék	47,1	102,3	Szakképzési célú kifizetések	15,3	100,0
Szakképzési hozzájárulás és visszafizetés	19,5	100,8	Munkanélküli ellátások	68,4	100,3
Rehabilitációs hozzájárulás és visszafizetés	3,5	119,0	Jövedelempótló támogatás	0,2	100,4
Bérgarancia támogatás törlesztése	0,2	26,3	Munkahelyteremtő támogatás	2,8	97,1
Egyéb bevételek	4,2	105,0	Bérgarancia kifizetések	3,4	95,9
			Költségvetési befizetések, TB alapnak átadás	50,7	100,7
			Munkaerőpiaci szervezet és az Alapkezelő működése, fejlesztése	22,5	99,9
Bevételek összesen	220,7	101,5	Kiadások összesen	216,8	99,7

I. A Munkaerőpiaci Alap 2003. évi vagyoni helyzetének alakulása

Eszköz oldal

A MPA tárgyi eszközzel és immateriális javakkal nem rendelkezik.

Adott kölcsönként a MPA esetében működési és felhalmozási célra nyújtott támogatások kerülnek kimutatásra.

Az adott kölcsönök 2003-ban a következők szerint alakultak:

	milliárd Ft
2003. január 1-jei nyitó-állomány:	1,94
Kölcsönnyújtás 2003-ban:	0,77
Törlesztés 2003-ban:	-1,32
Behajthatatlan követelés miatti leírás:	-0,17
Egyéb korrekció (önrevíziós átvezetések):	+1,84
2003. december 31-ei záró-állomány:	3,06

A nyitóállomány összege nem tartalmazza a Mérlegben egyéb követelésként kimutatott 1,50 milliárd Ft összegű, a következő évben esedékes törlesztő részleteket, viszont 2003-ban került kimutatásra a mintegy 1,3 milliárd Ft összegű, következő évben esedékes adott kölcsön törlesztő részlet.

Rövid lejáratú kölcsön alatt a MPA esetében kizárólag a bérgarancia alaprészből nyújtott működési célú kölcsönt kell érteni. A rövid lejáratú kölcsönök 2003-ban a következők szerint alakultak:

	milliárd Ft
2003. január 1-jei nyitó-állomány:	2,17
Kölcsönnyújtás 2003-ban:	3,42
Törlesztés 2003-ban:	-0,24
Behajthatatlan követelés miatti leírás:	-0,17
Egyéb korrekció (önrevíziós átvezetések):	-0,13
2003. december 31-ei záró-állomány:	5,05

A rövid lejáratú kölcsön záró-állományának alakulása a bérgarancia támogatások iránt megnövekedett igényekkel van összefüggésben. 2003-ban nagy számban részesültek bérgarancia támogatásban olyan gazdálkodó szervezetek, amelyek nagyobb (akár 100 főt is meghaladó) létszámra kaptak támogatást.

A tárgyévben a 2002-ben elszámolt 0,33 milliárd Ft értékvesztésből 0,07 milliárd Ft került visszaírásra, miközben 0,83 milliárd Ft további értékvesztés elszámolása történt meg.

Összességében az 5,05 milliárd Ft összegű kölcsönállományra 1,08 milliárd Ft értékvesztés került elszámolásra. Tekintettel arra, hogy az értékvesztés elszámolása csak az egy évvel korábban nyújtott kölcsönökre történik – figyelembe véve, hogy

2003-ban 3,4 milliárd Ft folyósítása történt meg – a 2003. év előtt nyújtott kölcsönállomány 50%-a biztos, hogy nem térül meg.

Az **Adósok** fogalma alatt a MPA esetében jellemzően a jogalap nélkül felvett támogatások határozattal előírt visszafizetési miatti követeléseket kell érteni.

Az előző évi adós-állomány nagyságrendje a tárgyévi 2,32 milliárd Ft új előírás, a 0,77 milliárd Ft törlés és az 1,67 milliárd Ft befolyás együttes eredményeként nem változott. Az adós-állomány több mint a felének a megfizetése továbbra is bizonytalan, amit az támaszt alá, hogy a 2002-ben elszámolt 1,9 milliárd Ft értékvesztésből ez évben 0,6 milliárd Ft ugyan visszaírásra került, de egyidejűleg az idén elszámolt értékvesztés ugyancsak 0,6 milliárd Ft volt.

A folyó évben keletkezett adós-állomány összességében 3,74 milliárd Ft-ot tesz ki.

Egyéb követelésként a Mérlegben a MPA-nál nagyrészt a már említett adott kölcsönök következő évben esedékes visszafizetési jelennek meg. Ennek összege 2003. december 31-én 1,3 milliárd Ft volt.

Forrás oldal

A MPA **hosszú lejáratú kötelezettséggel** nem rendelkezik.

Rövid lejáratú kötelezettségként a MPA-nál a kisebb, részben a szolgáltatás (szakértői díjak, foglalkozás-egészségügyi vizsgálat díja) vásárlásából származó szállítói kötelezettségek, nagyobb részben pedig a teljesített (elfogadott), de 2003. december 31-ig nem folyósított támogatások miatti kötelezettségek kerülnek kimutatásra. Ennek az állománya 0,71 milliárd Ft-tal nőtt a nyitó-állományhoz képest. A GFS szemléletű tervezés miatt az áthúzódó kötelezettségek egyébként is a következő évi előirányzatban állnak rendelkezésre.

Az adott kölcsönök, a követelések és a kötelezettségek 2003. évi alakulásának – különösen az értékvesztések elszámolása miatti – együttes hatásaként a MPA saját tőkéje 1,47 milliárd Ft-tal nőtt.

II. A Munkaerőpiaci Alap bevételi és kiadási előirányzatainak évközi módosításai és céljai

1. 2003-ban az MPA bevételi és kiadási előirányzatainak 4 652,0 millió Ft összegű évközi emelkedése a következő előirányzatok módosításából adódott:

Bevételek	millió Ft	Kiadások	millió Ft
Egyéb bevétel	2 582,0	Bérgarancia kifizetések	665,0
		Szakképzési célú kifizetések	887,0
		Foglalkoztatási és képzési támogatások	1 030,0
Szakképzési hozzájárulás	1 141,0	Szakképzési célú kifizetések	1 085,0
Szakképzési kamatmentes kölcsön visszafizetése	-6,0	Foglalkoztatási és képzési támogatások	50,0
Munkaadói járulék	935,0	Foglalkoztatási és képzési támogatások	935,0
Összesen	4 652,0	Összesen	4 652,0

Az Egyéb bevétel 2 582,0 millió Ft összegű többletéből egyrészt a Bérgarancia kifizetések előirányzata 665,0 millió Ft-tal, másrészt a Szakképzési célú kifizetéseké 887,0 millió Ft-tal, harmadrészt a Foglalkoztatási és képzési támogatások előirányzata 1 030,0 millió Ft-tal emelkedett meg.

A Szakképzési hozzájárulás 1 141,0 millió Ft összegű többletéből – a Szakképzési kamatmentes kölcsön visszafizetése előirányzat 6,0 millió Ft-os csökkentése mellett – a Szakképzési célú kifizetések 1 085,0 millió Ft-tal, a Foglalkoztatási és képzési támogatások 50,0 millió Ft-tal került megemelésre.

A munkaadói járulék 935,0 millió Ft összegű többlet-bevételével a Foglalkoztatási és képzési támogatások előirányzata növekedett.

2. A kiadási előirányzatok közötti 9 014,7 millió Ft összegű átcsoportosítás a következő kiadási előirányzatokat érintette (ezeknek az előirányzat módosításoknak az eredményeként a Munkaerőpiaci Alap összes bevételi és kiadási előirányzata nem nőtt):

- Szakképzési célú kifizetések -4 905,0 millió Ft
- Foglalkoztatási és képzési támogatások +4 905,0 millió Ft

- Aktív foglalkoztatási eszközök tartalék -2 360,0 millió Ft
- Foglalkoztatási és képzési támogatások +1 789,5 millió Ft
- Közcélnél munkavégzés kiadásaira +570,5 millió Ft

- Állami Foglalkoztatási Szolgálatnak átadott pénzeszköz -29,0 millió Ft
- Alapkezelőnek átadott pénzeszköz +29,0 millió Ft

- Foglalkoztatási és képzési támogatások -1 439,7 millió Ft
- Állami Foglalkoztatási Szolgálatnak átadott pénzeszköz +1 439,7 millió Ft

- Foglalkoztatási és képzési támogatások -281,0 millió Ft
- Állami Foglalkoztatási Szolgálatnak átadott pénzeszköz +281,0 millió Ft

Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat intézményeiben az illetményrendszer változásából adódó, 2003. évi többletkiadásokra az aktív foglalkoztatási eszközök tartaléka biztosított fedezetet 1 439,7 millió Ft összegben.

A 2003. évi előirányzat átcsoportosítások közül a Munkanélküli ellátásokat érintő 3 200,0 millió Ft összegű módosítás alapvetően „technikai” jellegű volt. Ez azt jelenti, hogy a nevezett előirányzat több lépcsőben történt csökkentését követően, részben az érintett bevételi jogcímenek keletkezett többletbevételből, részben az Aktív foglalkoztatási eszközök tartalékából visszafizetésre került, így az eredeti és a módosított előirányzat nem tér el egymástól. Így a Foglalkoztatási és képzési támogatások és a Bér garancia kifizetések 3 200,0 millió Ft összeggel történő megemelésének tényleges forrása a munkaadói járulék és az egyéb bevétel előirányzaton felüli többlete, valamint a foglalkoztatási eszközök tartaléka volt.

- Munkanélküli ellátások -3 200,0 millió Ft
- Foglalkoztatási és képzési támogatások +2 000,0 millió Ft
- Bér garancia kifizetések +1 200,0 millió Ft
-
- Foglalkoztatási és képzési támogatások -2 629,5 millió Ft
- Közcélú munkavégzés kiadásaira -570,5 millió Ft
- Munkanélküli ellátások +3 200,0 millió Ft

A Munkanélküli ellátások előirányzat csökkentésével egyrészt a Foglalkoztatási és képzési támogatások előirányzaton képzett, 2 000,0 millió Ft összegű többletforrásból 1 300,0 millió Ft a központi munkahelyteremtő beruházási pályázatok támogatására, 700,0 millió Ft központi munkaerőpiaci program indítására szolgált, másrészt a Bér garancia kifizetések előirányzata – két lépésben – 1 200,0 millió Ft-tal került megemelésre.

3. Kiadási előirányzaton belüli, keretek közötti átcsoportosítás (ennek az előirányzat módosításnak az eredményeként a Munkaerőpiaci Alap összes bevételi és kiadási előirányzata nem emelkedett):

- Foglalkoztatási és képzési támogatások központi kerete - 80,0 millió Ft
- Foglalkoztatási és képzési támogatások területkiegyenlítési kerete +80,0 millió Ft

III. A Munkaerőpiaci Alap bevételeinek alakulása

A Munkaerőpiaci Alap bevétele 2003-ban a munkaadók, munkavállalók által befizetett járulékokból, a szakképzési és rehabilitációs hozzájárulásból, a kölcsönök visszafizetéséből és az egyéb bevételekből képződött.

(Részletes adatok: ld. 1., 2/a, 2/b. és 3. sz. melléklet.)

2003-ban a Munkaerőpiaci Alap bevételeinek 66,2%-a, 146 185,6 millió Ft **munkaadói járulékból**, 21,4%-a, 47 141,3 millió Ft **munkavállalói járulékból** folyt be. A munkaadói járulékból befolyt bevételek összege az előző évhez képest 14,6 milliárd Ft-tal, aránya 5,4 %-ponttal emelkedett. Ezzel ellentétben a befolyt munkavállalói járulékok összege 12,9 milliárd Ft-tal, aránya 6,3 %-ponttal csökkent, melynek oka, hogy 2003. január 1-jétől a munkavállalói járulékok mértéke 1,5%-ról 1%-ra mérséklődött.

Összességében a járulékokból képződött bevétel az összbevétel 87,6%-át tette ki a tárgyévben. Ez 0,9 %-ponttal alacsonyabb, mint a 2002. évi járulékokból befolyt bevételek aránya.

Mindkét járulékok esetében a teljesítés meghaladta a módosított előirányzatot, a munkaadói járulékok 1,4%-kal, a munkavállalói járulékok ennél magasabb arányban, 2,3%-kal. A teljes járulékbérvétel 3,1 milliárd Ft-tal volt több a tervezettnél. A munkaadói és munkavállalói járulékok túlteljesítéséhez a 2003. évi tervezett meghaladó, ténylegesen 112%-os éves bériáramlás járult hozzá, aminek egyik oka a köztisztviselői illetményrendszer módosításából eredő – a költségvetési törvényben nem tervezett – éves szintű 117,5%-os keresettömeg növekedés volt. Ezen túlmenően, kismértékben a versenyszféra bériáramlása (108,9%) is meghaladta a tervezettet.

A **rehabilitációs hozzájárulásból** 3 284,1 millió Ft bevétel folyt be, amely 16,8%-kal haladta meg az előző évi bevétel összegét. Az emelkedés mértéke kissé alacsonyabb volt az egy főre jutó rehabilitációs hozzájárulás éves mértékének növekedésénél. A tervezés alapjául is szolgáló, egy főre jutó rehabilitációs hozzájárulás éves mértéke 2003-ban 37 300 Ft/fő volt, amely a múlt évhez képest 18,4%-kal emelkedett. Feltételezhető, hogy a korábbi évekhez viszonyítva a munkaadók a járulékfizetés helyett már inkább a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását választották.

A rehabilitációs hozzájárulás teljesítése az eredeti előirányzathoz képest 18,3%-os volt.

A **visszterhesen nyújtott rehabilitációs támogatásokból** 197,9 millió Ft bevétele volt az MPA-nak, így az előirányzat teljesítése 31,9%-kal meghaladta a tervezettet.

A **szakképzési hozzájárulásból** eredő bevétel aránya a Munkaerőpiaci Alap összes bevételei között 8,8%-ot tett ki. A 2003-ban befolyt szakképzési hozzájárulás összege 19 470,2 millió Ft volt, ami 0,7%-kal magasabb a módosított bevételi előirányzatnál. Ez az arány a szakképzési hozzájárulás eredeti előirányzatát figyelembe véve 7,0%-os lett volna.

A **szakképzési kamatmentes kölcsön visszafizetéséből** 48,0 millió Ft folyt be, ami a módosított előirányzatot 41,2%-kal haladta meg.

Az **egyéb bevételek** összege 2003-ban 4 182,5 millió Ft volt, ami az év közben módosított bevételi előirányzatot 5,0%-kal haladta meg. A ténylegesen befolyt egyéb bevételek összege a költségvetési törvényben rögzített eredeti előirányzat csaknem háromszorosát tette ki.

Az egyéb bevételek a megállapodások megszegése miatt határozattal visszakövetelt ellátások és támogatások összegéből, a kamatbevételekből, az önkéntes befizetésekből, a bírságokból (döntően a foglalkoztatási törvényben szabályozott rendbírságból), a diplomáciai testületek befizetéseiből és különféle egyéb bevételekből képződő, nem adó jellegű folyó bevételekből, valamint a foglalkoztatási alaprészt illető kölcsönök visszafizetéséből áll. Az előbbiek aránya az összes egyéb bevételen belül 74,4% volt. Az utóbbi a MPA foglalkoztatási alaprészből a munkahelyteremtő beruházásokra, az önfoglalkoztatás és a munkahelymegőrzés támogatására visszterhesen nyújtott működési és felhalmozási célú támogatások visszatérítéséből folyik be, melynek aránya 2003-ban 25,6%-ot tett ki. Ez az előző évekhez képest tovább csökkent, mivel a munkahelyteremtő beruházás finanszírozási lehetősége az MPA-ból 2000-től megszűnt, új támogatások utáni törlesztések nincsenek, így ennek a bevételnek egy része már csak az ezt megelőzően megvalósított beruházásokra, illetve az önfoglalkoztatásra nyújtott támogatások visszafizetéséből származik.

Az egyéb bevételek 43,3%-a a munkaügyi központokban realizálódott a számukra előírt egyéb bevételi kötelezettség teljesítése révén. Az egyéb bevételek eredeti előirányzathoz viszonyított teljesítési aránya, valamint az egyéb bevételek összege jelentősen eltért az egyes munkaügyi központoknál, ami annak is függvénye, hogy a döntési helyzetben lévő munkaügyi tanácsok korábban milyen súllyal preferálták a visszatérítendő támogatásként nyújtott munkahelyteremtő beruházásokat. 2003-ban az egyéb bevételi előírás teljesítése 29,3%-kal haladta meg a tervezettet.

A munkaügyi központok egyéb bevételének 50,3%-a származott a visszatérített kölcsönökből. Ez az arány a fővárosban, Pest és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében ennél lényegesen alacsonyabb volt. Ezeknél a munkaügyi központoknál a folyó bevételek súlya a meghatározó, amelynek döntő hányadát az előbbi két munkaügyi központnál a külföldiek engedély nélküli foglalkoztatása miatti bírság, az utóbb említettéknél a visszakövetelés alapján befolyt bevétel jelentette.

A **bérgarancia támogatások** 236,8 millió Ft összegű törlesztése a tervezettnél alig több mint egynegyedét tette ki. Ez az összeg az előző évben e jogcímen befolyt bevétel összegét sem érte el, annál 0,3%-kal kevesebb volt. A felszámolási eljárások elhúzódása következtében a bérgarancia támogatások törlesztéséből származó bevételek visszatérülése az Alapba a megtérülés idejét és összegét tekintve rendkívül bizonytalan. A bérgarancia alaprészből nyújtott támogatás visszafizetésének időpontja a törvény 2001. december 22-től hatályos módosítása következtében változott. Az ezt követően elrendelt felszámolási eljárások esetén a támogatás visszafizetése a folyósítástól számított hatvanadik napon (illetve, ha a felszámolási zárómérleg

benyújtására ezt megelőzően kerül sor, akkor a benyújtást megelőző napon) válik esedékessé. Ez a határidő a felszámolási eljárások menetének ismeretében gyakorlatilag tarthatatlannak tekinthető. A felszámolók többszöri felszólítás ellenére sem tudják az igénybe vett bér garancia támogatást visszafizetni, mivel az eljárás során bevétel a legtöbb esetben nem keletkezik, a felszámolásra került gazdálkodó szervezetek vagyonának értékesítése pedig ilyen rövid idő alatt szinte lehetetlen.

IV. A Munkaerőpiaci Alap pénzeszközeinek felhasználása

Alaprészhez kapcsolódó jogcímek:

- aktív foglalkoztatási eszközök (foglalkoztatási és képzési támogatások) – foglalkoztatási alaprész
- szakképzési célú kifizetések – fejlesztési és képzési alaprész
- munkanélküli ellátások – szolidaritási alaprész
- jövedelempótló támogatás – jövedelempótló támogatás alaprész
- bér garancia kifizetések – bér garancia alaprész
- munkahelyteremtő támogatás – rehabilitációs alaprész
- országos foglalkoztatási szolgálat és alapkezelő működtetése és fejlesztése, Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőségnek pénzeszközátadás – működési alaprész.

Alaprészhez nem kapcsolódó jogcímek:

- TB alaprész pénzeszközátadás
- költségvetési befizetések (a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának elősegítése, valamint a munkanélküli ellátórendszer változásával kapcsolatos befizetések).

1. Foglalkoztatási alaprész

2003-ban az Aktív foglalkoztatási eszközök eredeti kiadási előirányzata 50 340,3 millió Ft volt, amelyből a Foglalkoztatási és képzési támogatások előirányzat (foglalkoztatási alaprész) összege 47 980,3 millió Ft-ot, az Aktív foglalkoztatási eszközök tartalék előirányzat összege 2 360,0 millió Ft-ot tett ki.

Az évközi előirányzat módosítások következtében a Foglalkoztatási és képzési támogatások előirányzat összege 54 339,6 millió Ft-ra emelkedett, a tartalék soron előirányzott összeg nulla forintra változott.

A Munkaerőpiaci Alap Irányító Testülete (MAT) a Foglalkoztatási és képzési támogatások előirányzat központi keretének összegét eredetileg 8 980,3 millió Ft-ban, decentralizált keretét 38 000,0 millió Ft-ban határozta meg, valamint elkülönített 1 000,0 millió Ft-ot területkiegyenlítési keretre. Ez utóbbi a központi keret terhére 80,0 millió Ft-tal, 1 080,0 millió Ft-ra emelkedett. A 2003-ban hozott MAT döntések következtében a központi keret összege 10 910,5 millió Ft-ra, a decentralizált kereté 38 474,1 millió Ft-ra módosult, a területkiegyenlítésre elkülönített keretből részben a központi keret, részben a decentralizált keret megemelésre került. 2003. évtől az MPA

foglalkoztatási alaprészen belül létrejött az iskolarendszeren kívüli felnőttképzési célú keret, melynek összege 4 955,0 millió Ft volt.

A Foglalkoztatási és képzési támogatások előirányzatból éves szinten 53 464,6 millió Ft kiadás realizálódott, ami a módosított előirányzat 98,4%-át tette ki.

1.1. A foglalkoztatási alaprészt központi kerete

A központi keretből 2003-ban teljesített kifizetések összege 10 542,6 millió Ft-ot tett ki, így a felhasználás 367,9 millió Ft-tal maradt el a módosított előirányzat összegétől. Az éves teljesítési mutató 96,6% volt.

(Részletes adatok: ld. 5. sz. melléklet.)

A központi keretből munkahelyteremtő beruházások támogatására 3,8 milliárd Ft, az OFA szakmai programjainak támogatására 3,2 milliárd Ft, a szociális párbeszéd intézményeinek fejlesztésére 1,2 milliárd Ft került kifizetésre. A Borsodi Nemesacél Acélgyártó Kft. foglalkoztatást elősegítő program keretében 668,6 millió Ft felhasználása valósult meg a beszámolás évében. Különböző Phare programok társfinanszírozása céljából összesen 361,2 millió Ft kiadás realizálódott. A Közmunka pályázatok támogatásához 250,0 millió Ft-tal járult hozzá a Munkaerőpiaci Alap.

1.2. A foglalkoztatási alaprészt decentralizált kerete

Az MPA foglalkoztatási alaprészt decentralizált keretének összege eredetileg 38 000,0 millió Ft volt. A MAT támogatta a „Diplomás fiatalok elhelyezkedésének segítése” c. munkaerőpiaci program indítását, melyre a központi keretből 37,5 millió Ft forrást biztosított. Ez az összeg a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Munkaügyi Központ decentralizált keretét növelte.

A területkiegyenlítésre elkülönített keretből az öt leghátrányosabb helyzetű megye területfejlesztési tanácsával kötött megállapodásnak megfelelően közhasznú programok, illetve munkaerőpiaci program támogatása céljából a decentralizált keret 352,3 millió Ft-tal került megemelésre, melyből a későbbiek folyamán a program lebonyolítására tekintettel visszavonásra, és munkahelyteremtés céljára átcsoportosításra került 40,6 millió Ft.

A DIGÉP Hungary Kft. és a Péti Nitrogénművek Rt. munkahelymegőrző támogatására 15,8, illetve 100,0 millió Ft-ot biztosított a MAT a központi keretből, mellyel a Borsod-Abaúj-Zemplén, valamint a Veszprém Megyei Munkaügyi Központ decentralizált kerete emelkedett meg.

A „Körmend-Vasvár-Szentgotthárd térségét érintő válságkezelő program” támogatása céljából a Vas Megyei Munkaügyi Központ rendelkezésére bocsátott keret 9,0 millió Ft-tal nőtt.

Az így kialakult 38,5 milliárd Ft összegű decentralizált keret nominálisan 5,3%-kal meghaladta az előző évit, ennek ellenére mégis volt olyan munkaügyi központ, ahol a rendelkezésre bocsátott keret összege csökkent. Ennek mértéke a fővárosban 4,5%-os volt, míg Hajdú-Bihar és Pest megyében kisebb mértékű, 1-2%-os mérséklődés következett be. A többi munkaügyi központ esetében a decentralizált keret emelkedése

0,5% és 22,1% között szóródott, közülük hat munkaügyi központ keretének növekedése meghaladta a tíz százalékot.

A munkaügyi központok éves szinten az aktív eszközök működtetésére 38 329,4 millió Ft-ot használtak fel. A megemelt decentralizált kerethez viszonyított teljesítés aránya az előző évekhez viszonyítva rendkívül magas, 99,6%-os volt, melynek eléréséhez a munkaügyi központok részéről jól szervezett, körültekintő szakmai és pénzügyi munkára volt szükség.

(Részletes adatok: ld.: 6/a., 6/b., 11. sz. melléklet.)

A munkaügyi központoknak az előző évhez hasonlóan 2003-ban sem volt lehetőségük – az előírt egyéb bevételi kötelezettségük teljesítését követően – az egyéb bevételeik többletének felhasználásával a központilag leosztott decentralizált keretük megemelésére.

A decentralizált keret előző évhez viszonyított növekménye nem tette lehetővé, hogy a hagyományosan preferált aktív eszközökre (képzés, közhasznú foglalkoztatás, bértámogatás) év elején a korábbiaknál lényegesen magasabb összeget különíthessenek el a munkaügyi központok, ugyanakkor a munkahelymegőrző támogatásra – preventív jellege, valamint döntően az eszköz iránt felmerülő igények megélénkülése miatt – jelentős nagyságú keretet kellett biztosítani. (E támogatás folyósítását a 2002. január 1-jén életbe lépett Ft. módosítás tette ismételten lehetővé, de számottevő érdeklődés csak az év végén jelentkezett.)

A decentralizált keretből működtetett aktív eszközökre fordítható keretek felhasználása a beszámolási év folyamán az alábbiak szerint alakult.

Közhasznú foglalkoztatás

A munkaügyi központok decentralizált keretükből 2003-ban is a közhasznú foglalkoztatás támogatására fordították a legnagyobb összeget, 11 886,6 millió Ft-ot, amely a megelőző évi felhasználás szintjének felelt meg. A kiadások döntő részét, több mint nyolctizedét a 70%-os támogatási kategóriában megítélt foglalkoztatásra folyósították.

A munkaügyi központok a rendelkezésükre álló keret 31%-át használták fel közhasznú munkára, ami a múlt évi arányszámtól 2,5 százalékponttal elmaradt.

Az érintett létszám vonatkozásában 2003-ban 76,9 ezer fő vett részt közhasznú munkában, amely az előző évi létszám 91%-át tette ki.

A ténylegesen közhasznú munkavégzés támogatására fordított összeg azonban ennél magasabb volt, mivel a munkaerőpiaci programok támogatási elemei között is jelentős volt ennek az eszköznek az alkalmazása. Ez 219,3 millió Ft kiadást jelentett. Ezzel együtt a beszámolási évben mintegy 12,1 milliárd Ft felhasználás történt a közhasznú foglalkoztatás támogatása céljából.

Munkaerőpiaci képzés

A második legnagyobb összegű és arányú pénzfelhasználás 2003-ban is a munkaerőpiaci képzések támogatására történt. A képzések jelentősége az elmúlt

évekhez hasonlóan továbbra is számottevő. Ez a támogatási forma elősegíti a strukturális munkanélküliség kezelését, új szakmák elsajátítását, biztosítva ezzel az élethosszig tartó tanulás lehetőségét.

A munkaügyi központok a decentralizált keretből összesen 9 870,9 millió Ft-ot használtak fel a munkanélküliek foglalkoztathatóságát javító, elhelyezkedését elősegítő, valamint prevenciós célokat szolgáló képzések támogatására. A képzésekre fordított összeg – a közhasznú foglalkoztatáshoz hasonlóan – csaknem megegyezett múlt évi felhasználással, itt azonban kissé (22,9 millió Ft-tal) meghaladta azt.

Ezen felül a munkaügyi központok munkaerőpiaci programjaik keretében további 262,6 millió Ft-ot fordítottak képzési programokra, a foglalkoztatási alaprész központi keretéből pedig mintegy 170 millió Ft képzési célú felhasználás realizálódott. Így a munkaerőpiaci képzésekre megvalósult kifizetések összege meghaladta a 10,3 milliárd Ft-ot.

A decentralizált keretből a munkaerőpiaci képzés kiadásainak aránya országosan 25,7% volt, amely az előző évhez képest 2,1 százalékponttal volt alacsonyabb. A csökkenés ellenére azonban az elhelyezkedési esélyek növelése, a munkaképesség megőrzése szempontjából a képzések fontosságát továbbra sem lehet elvitatni.

A múlt évben 82,9 ezer fő vett részt képzésben, ami gyakorlatilag megegyezett a tavalyi létszámmal. A pályakezdekők aránya az összes képzésben érintett létszám 22,1%-át tette ki. Ezen felül mintegy 2,5 ezer fő központi képzési programokba, illetve központi program keretében került képzésbe.

A képzésre fordított kiadások összetételében az előző évi változások tovább folytatódtak, a tanfolyami díjak aránya (63,1%-ra) mérséklődött, illetve kissé emelkedtek az utazással, szállással, ellátással kapcsolatos egyéb költségtérítések (mindössze 0,5%-ra). A keresetpótló juttatás hányada növekedett 32,7%-ra, ami összefüggésben van azzal, hogy az összegét meghatározó munkanélküli járadék és annak terhei emelkedtek.

Foglalkoztatás-bővítő bértámogatás

Az aktív eszközök közötti sorrendben – mind a kiadásokat, mind pedig az érintett létszámot tekintve – a bértámogatás a harmadik helyet foglalja el.

2003-ban a tartós munkanélküliek bértámogatása keretében 5 783,7 millió Ft-ot fizettek ki a munkaügyi központok a kérelmező munkaadók részére. Ez az összeg 10,2%-kal haladta meg a 2002. évi ráfordításokat. Az aktív eszközök között a bértámogatás súlya a kifizetett összeget tekintve a beszámolási évben tovább emelkedett. Az e célra folyósított összeg az éves decentralizált keret 15,1 %-át tette ki, ami 0,3 százalékponttal magasabb az előző évi arányhoz képest. Amellett, hogy ez a támogatási forma segíti a vállalkozások működését a bérek támogatásán keresztül, kiszélesedik a munkához jutás lehetősége is, különösen a kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzetű és gazdaságilag elmaradottabb térségekben. A foglalkoztatás bővítésére kifizetett összeg több mint 60%-át a kelet-magyarországi régiókban használták fel.

A munkaerőpiaci programok keretén belül még további jelentős összeg, 929,2 millió Ft került bértámogatás keretében kifizetésre, így összességében a munkaügyi központok közel 6,7 milliárd Ft-ot fordítottak tartós munkanélküliek foglalkoztatásának támogatására.

A bértámogatással foglalkoztatott létszám 2003-ban 41,1 ezer fő volt, ami az előző évhez képest 5,5%-kal növekedett. A támogatottak közül a pályakezdekők aránya tovább mérséklődött 2,1%-ra, a rehabilitációs programban részt vett megváltozott munkaképességűek aránya 1,7% volt.

Pályakezdekők támogatása: munkatapasztalat szerzés és foglalkoztatási támogatás

A pályakezdekő támogatások mindkét formája bértámogatás jellegű, melyekre együttesen a munkaügyi központok 2003-ban 4 742,3 millió Ft-ot fordítottak. Ez az előző évhez képest 19%-kal emelkedett. A munkaerőpiaci programok keretében erre a támogatásra további 37,4 millió Ft került felhasználásra, így összességében több mint 4,8 milliárd Ft-ot használtak fel a pályakezdekők foglalkoztatására.

A két – pályakezdekők támogatására szolgáló – eszköz közötti, előző években tapasztalt arányeltolódás erőteljesen folytatódott 2003-ban is. A pályakezdekők foglalkoztatását elősegítő két forma közül a kedvezőbb jogszabályi feltételekkel támogatható munkatapasztalat szerzésre a munkaügyi központok 4 684,0 millió Ft-ot fizettek ki, ami 19,2%-kal több volt a megelőző évhez képest. A foglalkoztatási támogatás kiadásai (58,3 millió Ft) azonban csak kismértékben, 4,7%-kal emelkedtek 2002-höz képest. Ez egyébként jelzi a gyakorlati oktatás jelentőségének csökkenését is. A pályakezdekő programokra fordított összeg mintegy 99%-át ebben az évben is a munkatapasztalat szerzés támogatására használták fel a munkaügyi központok.

A munkaügyi központok decentralizált keretük 12,4%-át használták fel pályakezdekő munkanélküliek támogatására, amely az előző évi arányt 1,2 százalékponttal haladta meg.

A foglalkoztatottak száma 17,6 ezer fő volt, ami 2002-höz képest 9%-os növekedést jelentett.

Munkaerőpiaci programok

2003-ban kettő kivételével valamennyi munkaügyi központban működött munkaerőpiaci program, melyek nagyobb részt már korábban működő, kisebb részt új indításúak voltak. 2003-ban több mint kétszer annyi, közel harminc új munkaerőpiaci program indítására került sor, mint az előző évben. A munkaügyi központok csaknem fele öt, vagy annál is több munkaerőpiaci programot működtetett, országosan összesen 80 munkaerőpiaci program élt 2003-ban. Ezek tényleges kiadásai a megelőző évi felhasználás szintjén realizálódtak, a beszámolási évben 1 855,1 millió Ft-ot tettek ki.

A tényleges kiadásokból a támogatási és szolgáltatási elemre összesen 1 778,8 millió Ft-ot fordítottak a munkaügyi központok, aminek az előző évinél magasabb hányada, 14,8%-a képzés és 69,5%-a bérjellegű támogatás, alacsonyabb hányada, 12,3%-a

közhasznú foglalkoztatás volt. A programok működési költségeihez való hozzájárulás 76,3 millió Ft-ot tett ki. Ez a munkaerőpiaci programok kiadásainak 4,1%-át jelentette.

Munkahelymegőrzés támogatása

Az Ft. módosításával 2002. január 1-jétől újra lehetővé vált a munkaügyi központok számára, hogy a veszélyeztetett munkahelyek megtartása érdekében munkahelymegőrző támogatást nyújtsanak. A kifizetett támogatás összege 2003-ban 1 593,0 millió Ft volt, amely az előző évi felhasználás közel három és félszeresét tette ki. Országosan a decentralizált keret 4,2%-át fordították munkahelymegőrzés támogatására a munkaügyi központok. A munkaerőpiaci programok keretén belül további 15,3 millió Ft folyósítása történt meg e támogatási formára, amivel együtt összesen 1,6 milliárd Ft felhasználás realizálódott munkahelymegőrzés céljából.

2003-ban bértámogatással megőrzött munkahelyen 12,7 ezer fő dolgozott.

Járulékok átvállalása

A munkabérhez kapcsolódó járulékok átvállalásával, 791,3 millió Ft kifizetésével, 11,9 ezer fő foglalkoztatásához járultak hozzá a munkaügyi központok 2003-ban. Ez a ráfordítás tekintetében 34,9%-os növekedést, a létszám tekintetében ennél kisebb mértékű, 18,7%-os emelkedést jelent 2002. évhez képest. Az előző évhez hasonlóan a munkaügyi központok nyolcvan százaléka működtette ezt az aktív eszközt, melyre országosan a decentralizált keret 2,1%-a került felhasználásra. A támogatási összeg csaknem háromnegyed részét két régióban (Észak-Magyarország és Észak-Alföld) folyósították.

A munkaerőpiaci programokon belül is jelentős nagyságú összeget, 254,7 millió Ft-ot használtak fel járulékok átvállalása címén, így az összességében e célra kifizetett összeg nagysága meghaladta az egymilliárd Ft-ot.

Önfoglalkoztatóvá válás támogatása

A munkahelyteremtés speciális formájának, az önfoglalkoztatóvá válásnak a támogatása 733,0 millió Ft-ot (a munkaerőpiaci programok keretében megvalósult további 27,4 millió Ft felhasználással együtt összesen 760,4 millió Ft-ot) tett ki, ami 27,9%-kal magasabb volt a 2002. évi támogatási értéknél. Összességében a munkaügyi központok önfoglalkoztatásra, a rendelkezésükre álló decentralizált keret előző évinél nagyobb hányadát, 1,9%-át költötték el. A kiadások jelentős növekedése arra vezethető vissza, hogy az Ft. módosításával jelentősen megemelkedett a támogatásként adható összeg felső határa. Pályázati eljárás keretében visszatérítendő, kamatmentes tőkejuttatásként a korábbi egymillió Ft helyett 2003. január 1-jétől hárommillió Ft összegű támogatás nyújtható önfoglalkoztatás megvalósításához. Ez a támogatási összeg az elnyeréséhez szükséges saját forrással kiegészítve már valóban jelentős segítséget adhat a vállalkozás elindításához.

2003-ban 5,5 ezer fő munkanélküli volt érintett az önmaga foglalkoztatását megvalósító támogatásban, ami a 2002. évi létszám kilenczetedét tette ki. Az év során újonnan belépők száma közel 40%-kal csökkent, 2003-ban 0,5 ezer fő volt. A

csökkenés oka nagyrészt a támogatási összeg megemelésére, valamint a szigorú jogszabályi előírásokra vezethető vissza.

Vállalkozóvá válás támogatása

A vállalkozóvá válás támogatására a munkaügyi központok 530,2 millió Ft-ot fizettek ki, ami 11,5%-kal magasabb összeg a 2002. évinél. A kiadások növekedése ellenére a támogatott létszám az előző évhez viszonyítva 7,3%-kal mérséklődött. Ebben szerepet játszott az is, hogy a szaktanácsadás költségeinek és a tanfolyami költségeknek a megtérítésére fordított összeg aránya 2003-ban az előző évihez képest tovább mérséklődött. A kifizetett támogatás 99,9%-át a munkanélküli járadék továbbfolyósítása tette ki.

Vállalkozóvá válás elősegítése céljából 2003-ban 4 ezer fő munkanélküli részesült támogatásban.

Mobilitási támogatás

A mobilitási támogatás többféle formát foglal magába: az egyéni és csoportos személyszállítást, a lakhatási hozzájárulást és a munkaerő-toborzást. Az összes ráfordítás 2003-ban 268,0 millió Ft volt, aminek 96,8%-a, közel hét és félezer fő munkanélküli elhelyezkedését segítette elő a munkahelyre való eljutás támogatásával.

A fennmaradó részből egyrészt más helységeken lakó munkanélküliek munkavállalását tették lehetővé oly módon, hogy a munkaerő-felvevő térségekben lakhatási költségükhöz hozzájárultak (4,9 millió Ft), másrészt munkaerő-toborzásra 3,7 millió Ft-ot használtak fel.

A munkaerőpiaci programok keretében további 24,8 millió Ft-ot fordítottak területi mobilitást elősegítő támogatásokra.

A beszámolási évben a mobilitási támogatás ráfordításai 3,4%-kal tovább mérséklődtek az előző évhez képest. Az érintett létszám tekintetében ennél lényegesen magasabb mértékű volt a csökkenés, a támogatás valamely formájában a tavalyi létszám alig több mint háromnegyede, 7,5 ezer fő részesült. Ennek összetevői között a csoportos személyszállításban résztvevők számának 40%-os csökkenése volt a meghatározó. Lakhatási hozzájárulást 64 fő számára folyósítottak a munkaügyi központok.

Munkaerőpiaci szolgáltatások

A munkaerőpiaci szolgáltatások nyújtásának támogatására az Ft, valamint a 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet 2000. évi módosításával nyílt lehetőség. (A támogatás jogszabályi háttérét a munkaerőpiaci szolgáltatásokról, valamint az azokhoz kapcsolódóan nyújtható támogatásokról szóló 30/2000. (IX. 15.) GM rendelet alkotja.) Erre a célra a beszámolási évben 126,4 millió Ft-ot fordítottak a munkaügyi központok, amely az előző évi kifizetés másfélszeresét tette ki. A munkaerőpiaci programok lebonyolítása során további 8,1 millió Ft felhasználás történt e célból.

1.3. A foglalkoztatási alaprész felnőttképzési célú kerete

A felnőttképzés finanszírozási rendszere (a munkanélküliek képzési rendszerén kívül) a 2001-ben hatályba lépett felnőttképzési törvény és kapcsolódó jogszabályi módosítások óta tekinthető önálló rendszernek. Egyik meghatározó eleme a 2003. évtől a Munkaerőpiaci Alap foglalkoztatási alaprészén belül létrehozott iskolarendszeren kívüli felnőttképzési célú, elkülönített keret, amely megteremtette a felnőttkori tanulást segítő és támogató programok finanszírozási hátterét.

A felnőttképzési célú keret összege 2003-ban 4 955,0 millió Ft volt, amelyből az év folyamán 4 592,6 millió Ft kifizetés történt.

A felnőttképzési célú keretből nyújtható támogatásokra az Országos Felnőttképzési Tanács (OFkT) – mint a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter felnőttképzéssel kapcsolatos feladatainak ellátását segítő, szakmai döntés-előkészítő, véleményező és javaslattevő országos testületként – tesz javaslatot, melyről a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter dönt.

A felnőttképzési célú keretből a gazdasági szerkezetváltáshoz, munkaerőmozgáshoz, beruházás-ösztönzéshez és ágazati irányítási döntésekből következő létszámleépítésekhez kapcsolódó képzések, infrastrukturális fejlesztés, a felnőttképzés népszerűsítésével kapcsolatos tevékenység és rendezvények, non-formális nyitott, médiák közreműködésével megvalósítandó képzések, fejlesztések, kutatások, közalapítványok támogatása valósult meg, melynek végső kedvezményezettjei a támogatott képzésekbe bekapcsolódó felnőttek. A felhasznált támogatás mintegy 40 ezer fő képzését tette lehetővé, képzési költségeik részben, vagy egészben történő megtérítésével.

2. Szolidaritási alaprész

A munkanélküli ellátásokra történő kifizetések jogcímei 2003-ban a következők voltak:

- munkanélküli járadék és járulékai,
- pályakezdők munkanélküli segélye és járulékai (1996. július 1-jével megszűnt, de a korábban szüneteltetők közül visszatérők ellátását még biztosítani kellett),
- nyugdíj előtti munkanélküli segély és járuléka,
- álláskeresőt ösztönző juttatás és járulékai,
- munkahely kereséssel kapcsolatos útiköltség térítés,
- foglalkozás-egészségügyi vizsgálat díja,
- az alaprész működtetésével kapcsolatos közvetlen költségek (postaköltségekkel együtt).

(Részletes adatok: ld.: 1., 4., 10. sz. melléklet.)

2003-ban a munkanélküli ellátások (szolidaritási alaprész) kiadási előirányzata 68 176,0 millió Ft volt. A tényleges munkanélküli ellátások 0,3 %-kal haladták meg a tervezettet, és 68 364,3 millió Ft-ot tettek ki.

A munkanélküli ellátások előirányzatának kismértékű túllépéséhez az is hozzájárulhatott, hogy a legnagyobb súllyal szereplő ellátási forma, a munkanélküli

járadék havi átlagos összege (36,4 ezer Ft) a tervezetthez képest 4%-kal emelkedett, a munkanélküli járadékban részesültek havi átlagos létszáma (107 ezer fő) pedig a tervezett szinten alakult. A járadékátlag miatti többlet-kifizetéseket nagyrészt ellensúlyozta az álláskeresést ösztönző juttatásban résztvevők szerényebb létszáma.

A kifizetett ellátások döntő részét, 95,3%-át a munkanélküli járadék és járulékainak összege jelentette, 2,6%-át a nyugdíj előtti munkanélküli segély és járulékának összege tette ki. Az új ellátási formára, az álláskeresést ösztönző juttatásra és járulékaira az alaprész kiadásainak 1,1%-a realizálódott.

A szolidaritási alaprészből finanszírozott ellátások arányait tekintve a munkanélküli járadékra és a nyugdíj előtti munkanélküli segélyre fordított kiadások hányada az előző évhez képest kissé mérséklődött. Az új ellátási forma belépése a munkanélküli járadék arányának csökkenésében mutatkozott meg, mivel az álláskeresést ösztönző juttatás kiadásai nélkül a munkanélküli járadékra és járulékaira fordított kiadások aránya az előző év szintjének megfelelően alakult volna, a nyugdíj előtti munkanélküli segély aránya pedig ebben az esetben is csökkent volna.

A beszámolási évben a szolidaritási alaprészből különböző jogcímenek kifizetett összeg 8,1%-kal haladta meg a 2002. évi felhasználás összegét. A növekedés összetevői döntően a munkanélküli járadék havi átlagos összegének – a járadékban részesülők havi átlagléttségének kismértékű mérséklődése mellett – 9,3%-os növekedése, valamint az ellátórendszer – év közbeni – új ellátási formával történt bővülése voltak.

A munkanélküli ellátásokban részesülők 2003. évi átlagos létszáma havonta 120,0 ezer fő volt, amely az előző évhez képest 4,4%-kal magasabb létszámot jelent. Ez nagyrészt az álláskeresést ösztönző juttatás belépésének következménye volt.

3. Jövedelempótló támogatás alaprész

A szociális törvény változásának következtében 2000. év májusától jövedelempótló támogatás már nem állapítható meg. Így a munkanélküliek részére 2003-ban folyósított 200,7 millió Ft összegű jövedelempótló támogatás az önkormányzatok által, a jelzett időpontot megelőzően megállapított támogatások 75%-ának a megtérítését biztosította. Az éves kifizetés összege az eredeti előirányzatot 0,4%-kal haladta meg.

(Részletes adatok: ld.: 8. sz. melléklet.)

A törvénymódosítás következményeként 2003-ban tovább csökkent a jövedelempótló támogatásra jogosultak száma. Azonban éves átlagban, havonta még mindig 1,9 ezer fő részére folyósítottak jövedelempótló támogatást.

4. Rehabilitációs alaprész

A Munkaerőpiaci Alap költségvetésében 2003-ban a rehabilitációs alaprész kiadásaira 2 926,6 millió Ft előirányzat állt rendelkezésre. A MAT 5/2003. (II.5.) számú határozatában 1 950,0 millió Ft munkaügyi központokba történő decentralizálásáról és

976,6 millió Ft-os központi keretről határozott. Év végén – a 61/2003. (XI.5.) számú MAT határozattal a decentralizált keret összege 1,2 millió Ft-tal csökkentésre, a központi kereté ezzel az összeggel emelésre került. Így a decentralizált keret 1 948,8 millió Ft-ra, a központi keret 977,8 millió Ft-ra módosult. Ez utóbbi felhasználásáról a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter döntött.

Összességében a kiadási előirányzat 2 843,0 millió Ft-ban, 97,1 %-ra teljesült.

(Részletes adatok: ld.: 7. sz. melléklet.)

4.1. Rehabilitációs alaprész központi kerete

A foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter az 11/2003. (MüK.3.) számú utasításában rendelkezett a rehabilitációs alaprész központi keretének felosztásáról, majd a 61/2003. (XI.5.) számú MAT határozat alapján a 21/2003. (MüK.12.) számon kiadásra került a központi keret felhasználásáról szóló új miniszteri utasítás. A 977,8 millió Ft-ra megemelt központi keretből 966,2 millió Ft került felhasználásra, amely az előirányzat 98,8%-os teljesítését jelentette.

A központi keret felhasználásának célja olyan központi, országos jelentőségű programok kidolgozása, kísérleti megvalósítása és elterjesztése, melynek eredményeként növekszik a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatottsága, a nyílt munkaerőpiaci részvétel aránya.

A programok a társadalmi szemlélet kedvező irányú megváltoztatására, a munkavállalási esélyek értékelésének kidolgozására, a foglalkozási rehabilitáció humánerőforrásának, a foglalkozási rehabilitáció alanyai minőségirányítási elven alapuló kiválasztási eljárásának, a foglalkozási rehabilitációs szolgáltatásoknak, a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási formáinak minőségirányítási elven alapuló fejlesztésére irányultak.

4.2. A rehabilitációs alaprész decentralizált kerete

A decentralizált keret eredeti összege, 1 950,0 millió Ft a 2001. évi eredeti előirányzattal megegyezett, a 2002. évit több mint 20%-kal meghaladta. (A 2002. évi decentralizált keret alacsonyabb összege a központi keret megnövekedett forrásszükséglete miatt alakult ki.)

2003. év végén felmérés készült az alaprész teljes körű és célszerű felhasználásának lehetőségéről és ennek érdekében – a munkaügyi központok felajánlásai alapján – 1,2 millió Ft átcsoportosításra került a rehabilitációs alaprész központi keretébe. Az átcsoportosítással 1 948,8 millió Ft-ra módosított keretösszegeből 1 876,8 millió Ft kifizetése történt meg. A rendelkezésre álló keret felhasználása így 96,3%-os volt.

2003. évben 542 szervezet adott be támogatási kérelmet, melyek közül 349 szervezetet támogattak a munkaügyi központok. A benyújtott pályázatokban 3 799,9 millió Ft támogatást kértek a szervezetek, melyből 1 909,9 millió Ft támogatást ítéltek meg. Ennek az összegnek 87,5%-át munkahelyteremtő beruházásra, 11,5%-át munkahelymegőrzésre használhatták fel a támogatott szervezetek.

A pályázók elenyésző része kért visszatérítendő támogatást, a tényleges kifizetés 40,9 millió Ft volt.

A szervezetek 4 646 munkahelyet érintően kértek támogatást, ebből 2 461 munkahely támogatása történt meg. A támogatott munkahelyek 69%-a új munkahely létrehozását, 31%-a meglévő munkahely megőrzését jelentette.

5. Fejlesztési és képzési alaprész

2003-ban a fejlesztési és képzési alaprész eredeti kiadási előirányzata 18 231,0 millió Ft volt, melyet évközben – a bevételek tervezett túllépő összege következtében végrehajtott kiadási és bevételi előirányzat-emelés, valamint a foglalkoztatási alaprész felnőttképzési keretébe történt átcsoportosítás után – az oktatási miniszter jóváhagyásával, az MPA-ért felelős foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter 15 298,0 millió Ft-ra csökkentett.

A fejlesztési és képzési alaprész felhasználása 2003-ban 15 296,6 millió Ft volt, amely a módosított előirányzat 100,0%-os teljesítését jelentette.

Az alaprész felhasználásának előkészítésében – mint javaslattevő szervezet – az Országos Képzési Tanács vett részt. Az üléseken hozott állásfoglalásokat az oktatási miniszter hagyta jóvá.

5.1. A fejlesztési és képzési alaprész központi kerete

A fejlesztési és képzési alaprészből központi döntéssel felhasznált összeg 2003-ban 12 499,6 millió Ft volt.

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Magyar Agrárkamara a gyakorlati képzőhelyek felügyeletéhez kapcsolódó szakmai tanácsadói és ellenőrzési feladatainak végzéséhez kapott támogatást a fejlesztési és képzési alaprész terhére. Az OM Alapkezelő Igazgatósága 2003. év folyamán 4 támogatási szerződést kötött közalapítványokkal, illetve szakképző intézettel. A Nemzeti Szakképzési Intézetnek nyújtott támogatások csaknem felét a szakiskolai fejlesztési program 2004-2005. évi fejlesztési feladataira fordítandó támogatás tette ki.

5.2. A fejlesztési és képzési alaprész decentralizált kerete

A fejlesztési és képzési alaprész decentralizált keretéből a beszámolási évben 2 797,0 millió Ft került kifizetésre.

A fejlesztési és képzési alaprész 2003. évi decentralizált kerete terhére az OM Alapkezelő Igazgatósága 659 db szerződést kötött, koordinálta, – külső könyvvizsgáló cég bevonásával – ellenőrizte az elszámolást, teljesítette a finanszírozással kapcsolatos feladatokat.

A fejlesztési és képzési alaprész decentralizált kerete terhére megvalósuló pályáztatási rendszer változatlanul számos problémát vet fel. A legtöbb gond abból adódott, hogy a pályázók sok esetben formai hibás, és tárgyi eszköznek nem minősülő fogyóeszközökre, anyagokra is adtak be pályázatot.

Sok probléma keletkezett egyrészt a pályázatok bírálata során, másrészt az elnyert támogatások felhasználása és elszámolása során, ezzel összefüggésben a tényleges finanszírozás lebonyolítása során is.

Több esetben nem érvényesült a támogatási javaslatokban azon cél, hogy a szakképzést közvetlenül szolgáló eszközfejlesztések, illetve minél nagyobb tanulólétszámot érintő szakképzést tartalmazó pályázatok kerüljenek támogatásra.

A felmerült problémák rendezése érdekében az OM Alapkezelő Igazgatóság egyrészt felvette a kapcsolatot a pályáztató OKÉV regionális igazgatóságokkal, másrészt a 2004. évi pályáztatás során a fenti problémák elkerülése érdekében részletesebb tartalmú elszámolási-tájékoztató került kiadásra.

6. Bérgarancia alaprész

A felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezetek dolgozóikkal szemben fennálló, kiegyenlíthetetlen munkabér és végkielégítés tartozásának fedezetére a bérgarancia alaprészben eredetileg 1 700,0 millió Ft előirányzat állt rendelkezésre. Az év folyamán jelentős mértékben megnőtt az alaprészből nyújtható támogatás iránti igény, ezért az előirányzat összege – több lépésben – 1 865,0 millió Ft-tal, 3 565,0 millió Ft-ra megemelésre került.

A Bérgarancia Alapról szóló 1994. évi LXVI. törvény 2001. január 1-től hatályos módosításával a jogosultanként figyelembe vehető támogatási igény legmagasabb összege a tárgyévet megelőző második év – KSH által közzétett – nemzetgazdasági havi bruttó átlagkeresetének négyszerese lett, míg korábban a kötelező legkisebb munkabér ötszöröse volt. Ez azt jelentette, hogy 2003-ban a támogatások megítélésénél személyenként figyelembe vehető legmagasabb támogatási összeg 414,4 ezer Ft volt, amely az előző évhez viszonyítva 18%-os emelkedést jelentett.

Az alaprészből a csődtörvény hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezetek részére nyújtott, egy évnél rövidebb idejű, visszatérítendő, működési célú támogatásra a beérkezett kérelmek alapján 2003-ban 3 419,0 millió Ft, a bérgarancia alaprész működési kiadásaira 0,7 millió Ft került kifizetésre. A felhasználás összege a módosított előirányzat 95,9%-át tette ki.

A folyósított támogatás összegében a korábbi években is tapasztalt emelkedést jelentősen meghaladó mértékű növekedés következett be. A bérgarancia alaprész 2003. évi kiadásainak összege több mint két és félszeresét tette ki az előző évinek. A növekedés a támogatott kérelmek 46%-os és a támogatott létszám rendkívül magas,

csaknem 130%-os emelkedésével magyarázható. A folyósított támogatási összeg támogatott létszám növekedését is meghaladó mértékű növekedése következtében, az egy főre átlagosan kifizetett támogatás összege 13%-kal emelkedett a múlt évhez képest. Ez az összeg 2003-ban 188,0 ezer Ft/fő-re növekedett az előző évi 166,4 ezer Ft/fő-ről.

Az egy kérelemre jutó támogatási összeg 2003-ban 5 727,0 ezer Ft volt, ami az előző évit több mint 77%-kal haladta meg. A támogatott létszám 18,2 ezer fő volt, ez támogatásonként az előző évinél magasabb átlagléttszámot, 30 főt jelentett.

Ezek a változások annak a következményeként álltak elő, hogy 2003-ban a bérgarancia-támogatásban részesült cégek között az előző évhez képest meghatározó volt azok száma és aránya, amelyek nagyobb létszámra vonatkozóan igényelték a támogatást. A folyósított támogatás összegének több mint kétharmadát azon gazdálkodó szervezetek részére fizették ki a munkaügyi központok, amelyeknél a ki nem fizetett bértartozás száz fő feletti létszámot érintett.

A beadott kérelmek alapján az igényelt bér- és végkielégítés összege 5 010,8 millió Ft volt. A törvény által megszabott keretek között 2003-ban megítélt támogatás 3 415,9 millió Ft-ot tett ki, ami a kérelmek közel 70%-ára nyújtott fedezetet. A megítélt támogatás összegét csaknem valamennyi munkaügyi központ teljes egészében folyósította. A 2002-ben megítélt, de a beszámolás évében folyósított támogatásokat, valamint a 2004-re áthúzódó kifizetéseket is figyelembe véve, a tényleges felhasználás 3 419,0 millió Ft-ot tett ki. (Részletes adatok: ld. 8. és 9. sz. melléklet.)

7. Működési alaprész

2003-ban az Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSz) működésére eredetileg 18 043,7 millió Ft állt rendelkezésre. Az évközi módosítások során – 1 691,7 millió Ft-tal – 19 735,4 millió Ft-ra emelkedett a működési kiadásokra fordítható előirányzat. Az előirányzat emelések oka egyrészt az ÁFSz intézményeiben a köztisztviselői illetményrendszer változásából adódó, 2003. év során jelentkező többletkiadások fedezetének, másrészt az Európai Unió csatlakozással kapcsolatos EURES, migráns- és EUROFIT rendszer megfelelő működtetésének alapfeltételét jelentő informatikai kommunikációs hálózat kialakítása forrásigényének biztosítása volt.

Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztésére (informatikai beruházásra és ingatlanfejlesztésre) 1 250,0 millió Ft állt rendelkezésre, amelyből az év folyamán 1 233,7 millió Ft került átadásra.

Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat központosított tartalék keretének előirányzata 206,0 millió Ft volt. Ez a keret a szervezetben előre nem látható események, rendkívüli többletfeladatok megoldására került felhasználásra, illetve olyan feladatok megoldására biztosított lehetőséget, amelynek elvégzése központilag célszerűbben megoldható volt.

Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat Phare program társfinanszírozására 600,0 millió Ft állt rendelkezésre.

A pénzeszközök az Állami Foglalkoztatási Szolgálat részére idő-, illetve teljesítményarányosan kerültek átadásra.

Az Alapkezelőnek átadott pénzeszköz 2003. évi eredeti előirányzata 271,2 millió Ft volt. Év közben, a feladatoknak a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium és a Foglalkoztatási Hivatal közötti átcsoportosítása hatására ez az előirányzat – 29,0 millió Ft-tal – 300,2 millió Ft-ra emelkedett.

A Munkabiztonsági és Munkaügyi Felügyelőségek munkaügyi ellenőrzésekkel kapcsolatos működési költségét a beszámolási évben az Alap 398,6 millió Ft-tal finanszírozta. Az előirányzat teljes összege átadásra került.

8. Alaprészekhez nem kapcsolható költségvetési befizetések

A költségvetési befizetések 2003-ban a Munkaerőpiaci Alap 22,8%-át tették ki.

A megváltozott munkaképességű munkanélküliek foglalkoztatásának támogatására a költségvetésbe 16,9 milliárd Ft befizetése történt meg, amely időarányosan teljesült.

Az ellátórendszer megváltozásával összefüggésben a Munkaerőpiaci Alap összesen 32,5 milliárd Ft-tal járult hozzá a járadékból kikerült aktív korú munkanélküliek részére szolgáló rendszeres szociális segély önkormányzati előirányzatának 2003. évi kiegészítéséhez (18,5 milliárd Ft), a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megszerzéséhez feltételként előírt közcélú munka elvégzésének finanszírozásához (13,0 milliárd Ft), valamint az önkormányzatok előzőekkel kapcsolatosan megnövekedett igazgatási költségeinek részleges megtérítéséhez (1,0 milliárd Ft).

A közcélú munka esetleges többletkiadásaira tartalékként meghatározott 2,4 milliárd Ft a ténylegesen felmerült igények következtében nem került felhasználásra. Ez az összeg a foglalkoztatási alaprész központi keretébe került átcsoportosításra.

A költségvetési befizetések a Munkaerőpiaci Alap 2003. évi költségvetésében előirányzottnál magasabban, 49 427,7 millió Ft összegben teljesültek, tekintettel arra, hogy a 6/1996. (VII. 16.) MüM rendelet 18/D. §-a alapján a közteherjegy ellenértékének átutalása a MÁK részére – az MPA foglalkoztatási alaprész központi keretéből – költségvetési befizetésként teljesült.

9. A Munkaerőpiaci Alapból nyújtott támogatások közgazdasági jellemzői

2003-ban a Munkaerőpiaci Alapból kifizetett támogatások gazdasági szektorok és jogcímek szerinti vizsgálata alapján a következő megállapítások tehetők:

1. A kiadások 89,7%-a folyó kiadás, 8,4%-a felhalmozási célú végleges pénzeszköz-átadás és 1,9%-a kölcsönnyújtás volt.

2. A folyó kiadások közül működési célra véglegesen átadott pénzeszköz 75,3 milliárd Ft-ot, arányát tekintve, 38,7%-ot tett ki.

Ennek csaknem fele, 33,9 milliárd Ft az államháztartáson kívül került kifizetésre, melynek 46%-át (15,7 milliárd Ft-ot) a versenyszférában működő vállalkozások kapták. Ezek a kifizetések a foglalkoztatási alaprészből nyújtott támogatások (bértámogatás, pályakezdő programok, járulékátvállalás, munkahelymegőrzés, mobilitási támogatás, stb.), illetve a fejlesztési és képzési alaprészből a gyakorlati képzést végzők részére történt visszatérítések kapcsán merültek fel.

A munkaerőpiaci képzés támogatása révén a háztartásoknak (munkanélküliek támogatásaként) az államháztartáson kívüli működési célú kifizetéseknek közel 28%-a, 9,4 milliárd Ft jutott.

A non-profit szervezetek erre a célra 8,8 milliárd Ft, (mintegy 26%-os) támogatáshoz jutottak. Ennek nagy részét az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány programjainak támogatása jelentette, illetve a non-profit szervezetek, mint program megvalósítók a munkaerőpiaci programokra a foglalkoztatási alaprészből kapták. Kisebb hányadban a szakképzés fejlesztése keretében az egyházi, alapítványi iskoláknak nyújtották a fejlesztési és képzési alaprészből.

3. Az államháztartási körön belül kifizetett működési célú támogatás 66%-a (27,4 milliárd Ft) a központi költségvetési szerveket illette. Ennek az összegnek közel háromnegyed része (20,2 milliárd Ft) az Alapkezelő, a Foglalkoztatási Hivatal és a munkaügyi központok működését biztosította, a fennmaradó 26% nagyobb hányada a szakképzés, illetve a felnőttképzés háttérintézményeinek működéséhez szolgált, illetve a munkaerőpiaci képzés keretében a munkaerő-fejlesztő és képző intézmények költségeinek a megtérítéséből adódott.

Az önkormányzati költségvetési szervek részére kifizetett 11,6 milliárd Ft nagyrészt a foglalkoztatási alaprészből a közhasznú munka támogatását, kismért a jövedelemplótló támogatási alaprészből az önkormányzatok ezen a jogcímen felmerülő kiadásai 75%-ának megtérítését fedezte.

A korábban megállapított korengedményes nyugdíjak fizetése kapcsán az Országos Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál keletkezett hiány kiegyenlítésére a zárszámadási törvény előírása alapján az államháztartáson belül a TB alapok javára 1,4 milliárd Ft került átadásra.

4. A folyó kiadások több mint egytizedét a munkanélküli ellátások és a keresetplótló juttatás után kifizetett munkaadókat terhelő járulékok (TB-járulék, egészségügyi hozzájárulás) tették ki.

5. A MPA-ból összességében 18,2 milliárd Ft felhalmozási kiadást eszközöltek, amelynek 57%-a az államháztartás egyes alrendszerei között oszlott meg. Az éves felhalmozási kiadásoknak több mint 40%-a, 7,5 milliárd Ft a központi költségvetési szerveknél végrehajtott fejlesztésekre szolgált, amelynek döntő hányadát a

szakképzés fejlesztésére (háttérintézmények, felsőoktatási intézmények) a fejlesztési és képzési alaprészből, illetve a működési alaprészből az alapkezelőnél, a Foglalkoztatási Hivatalban és a munkaügyi központokban megvalósított beruházásokra fizették ki.

A szakképző iskolák támogatása kapcsán a költségvetési körbe tartozók közül az önkormányzati költségvetési szervek részére 2,4 milliárd Ft, a fejezeti kezelésű előirányzatok részére nyújtott felhalmozási támogatás keretében félmilliárd forint került kifizetésre.

6. Az államháztartáson kívülre, a vállalkozásoknak nyújtott beruházási célú (végleges) pénzeszközátadás (6,0 milliárd Ft) több mint fele az MPA foglalkoztatási alaprészből munkahelyteremtésre nyújtott támogatást, kisebb része a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását elősegítő munkahelyteremtő beruházások támogatását szolgálta.

7. A MPA-ból nyújtott kölcsönök több mint négyötöde az államháztartáson kívülre, vállalkozások részére nyújtott működési célú kölcsön volt, amely kizárólag a bérgarancia támogatások érdekében merült fel.

A fennmaradó egynegyed rész a foglalkoztatási alaprészből nyújtott önfoglalkoztatási támogatás az államháztartáson kívülre, a háztartások részére nyújtott felhalmozási célú kölcsön, illetve a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának elősegítését szolgáló munkahelyteremtéshez adott u.n. „forgóhitel-kölcsön” volt.

8. A MPA-ból eszközölt kifizetések megközelítően egynegyedét különféle jogcímenek a központi költségvetésbe történő befizetések tették ki.